

DINU MANOLACHE:

„Cine discerne sunetul talentului în zgomotul dimprejur ?“

□ **Încercând să găsec un început pentru interviu, am răsfoit colecția din ultimii ani a revistei „Teatrul azi“ în căutarea unor cronici, fotografii, a reperelor carierei dumneavoastră, eventual comprimate într-un alt interviu. Informațiile răzlețe nu au putut schița conturul unui portret. Vă mulțumește sau vă produce neliniște această discreție?**

■ Pe de o parte, nu am fost solicitat, pe de altă parte, consider că există anumite aspecte ale acestei meserii care nu trebuie neapărat prezentate ca niște evenimente, exagerate, fals aureolate. În general sunt întrebat cum creez personajele, cum decurge viața unui actor, atât în planul profesional, cât și în cel personal. Cred însă că existența mea nu este mai interesantă decât cea a oricărui alt om. Nu vreau să fac un personaj din cel care sunt în viața mea particulară... Vreau să rămân un om cu aceleași probleme ca toți oamenii și să nu fac din orice mărturisire publică o cameră de rezonanță a neliniștilor sau îndoielilor mele.

□ **Firește însă că sunteți conștient de faptul că ființa actorului provoacă întrebări, stârnește curiozitate.**

■ Sunt foarte mulți actori care se arată chiar interesați să se dezvăluie la fiecare pas, să comunice spectatorilor propriile lor experiențe și după ce luminile rampei se sting. Viața lor e un etern spectacol. Eu consider că a fi actor este o profesie și atât. Viața e altceva, sau, mai bine zis, altundeva.

□ **Să revenim, așadar, la profesie. Vă doriți ca în timpul unei reprezentații să stârniți reacții în public, nu neapărat aplauze, ci senzația difuză de întâlnire în spațiul ficțiunii scenice? De fapt, ce fel de public preferați?**

■ Nu mă raportez la public. Îi învăț acest lucru și pe studenții mei. Trebuie să se raporteze la conștiința lor, pentru că fiecare artist are un mod de a se mărturisi. Arta constituie un mod de a-ți expune sufletul, de a-l deschide spre o

percepție colectivă, care sporește înțelesurile viziunii interioare asupra lumii sau le diminuează; în mod cert, le modifică. Receptarea este total diferită, uneori, de intenția primă a artistului. Pe unii îi interesează anumite nuanțe, pe alții o altă gamă de stări, iar unii rămân aproape indiferenți. Nu ne putem raporta mereu la public. Eu mă concentrez asupra mărturisirii mele. Simplificând, încerc în primă instanță să îmi fac mie plăcut un personaj, să caut ritmul existenței lui pe scenă fără să fiu mereu cu urechea plecată spre ecourile pe care pașii lui le stârnesc în urechea spectatorului. Iar apoi, vom vedea, s-ar putea să placă și altora...

□ **Pentru că tot ați pomenit de studenți, ar fi interesant de aflat dacă îi avertizați asupra riscurilor acestei meserii.**

■ Da. Ei sunt conștienți de riscuri din momentul în care încep să viseze la meseria de actor. Concurență este un cuvânt care se folosește des și nu are conotații precise. Ar fi bine să existe o concurență loială în zona teatrului. Și nu numai la noi, ci în general, în lume... Acum se bate foarte tare monedă pe angajarea actorilor numai după criteriul valoric. Dar cine stabilește spectrul acestui criteriu, categoriile estetice care trebuie avute în vedere, cine poate discerne sunetul autentic al talentului în zgomotul care-i însoțește uneori manifestările? Cine inventează unitatea de măsură pentru valoare? Se creează etalonul gustului personal al directorului, apar opțiunile relative ale unor comisii, alegeri care sunt invalidate după scurt timp.

□ **Și considerați că acesta este un risc specific meseriei de actor?**

■ Nu. Dar e o încercare ce uneori poate devasta personalitatea unui actor aflat la început. Riscul esențial este însă această îndepărtare de mărturisirea sufletului propriu. Categorie, arta teatrală trebuie întreținută. Cultura nu este pură fascinație, ci are o viață care trebuie susținută. Dincolo de podoabe și de fast, de sărbători și de lumini strălucitoare se află un organism fragil, în mișcare, într-o căutare nesfârșită, și care nu poate trăi în absența atașamentului și iubirii adevărate. Noi încă funcționăm, ca în vremuri revoluate, la capitolul ambiguu denumit „manifestări culturale“. Suntem asimilați poate cu saltimbancii, cu cei care distrează oamenii; și atât. La acest capitol intrau odinioară atât cei care, să zicem, jucau popice pe plajă, cât și cei care rosteau versuri de Topârceanu. Or această latură a teatrului, de divertisment, care este foarte importantă, e numai o fațetă a lucrurilor, iar dimensiunea culturală este alta. La Operă se duce publicul care este pregătit. Nu poți să iei de pe stradă pe cineva care nici măcar atunci când era mic nu a văzut un spectacol la „Tândărică“ și să-l duci la Operă. Există niște trepte care sunt urcate în timp. Iată de ce trebuie întreținută cultura. Nu toți au capacitatea să înțeleagă un anumit fenomen cultural. Și, astfel, tâlcurile care ar trebui câștigate prin lumea înfățișată de un spectacol se risipesc ori se dovedesc inutile. Pentru a umple acum sălile e necesar să se facă importante concesii gustului comun, și atunci ne întoarcem la divertismentul pur, adeseori ieftin și lipsit de orice reflex de profunzime. Firește că nici divertismentul nu este un gen ușor. Nu vreau să fiu înțeles greșit. Dar nu putem consuma la nesfârșit afectările și manierizarea. Eu am făcut revistă și știu cât este de greu, pentru că acolo se realizează primul impact cu teatrul al unui public, să-i zicem, mai comod. Dacă actorii de la revistă câștigă acest public, treapta spirituală următoare e deja ceva mai aproape, mai ușor de atins. Se formează un public pentru comedie, preferințele pot evolua, se creează obișnuința de a veni în sala de teatru.

□ **Sunteți un comentator atent al lucrurilor care se petrec în preajma dumneavoastră, dar evitați să vorbiți despre propria persoană. În câteva dintre cronicile la spectacole pe care le-ați jucat în ultimul timp revine ca un leit-motiv fraza: „Dinu Manolache este la cel mai bun rol de până acum“. Ce părere aveți despre aceasta?**

■ Ar fi fost măgulitor ca fraza să fi apărut la același critic!

□ **A apărut totuși la critici diferiți, în cronici la spectacole diferite.**

■ Mă amuză, într-un fel... Mă gândesc că totuși este o interpretare critică firească – actorii au și ei un drum care e uneori ascendent, alteori, marcat de tot felul de accidente. Există o experiență care se sedimentează, un tip de strălucire proprie fiecărui actor, o lumină care se schimbă cu vârsta.

□ **Ce v-a interesat în tinerețe? În general, actorilor cu o anumită personalitate li se pune o etichetă chiar din primul an de existență pe scenă: inocență, ingenuitate, bonomie...**

■ E o greșeală a criticii.

□ **Și a publicului, poate.**

■ E și greșeala actorului. În tinerețe m-a interesat foarte tare ceea ce putea să-mi facă publicitate. Am muncit foarte mult atunci pentru a mă face cunoscut. Am lucrat în filme, în piese poate neimportante din punct de vedere artistic, dar care mi-au servit pentru a face să se vorbească despre mine. Apoi acest drum a trebuit părăsit, pentru că popularitatea câștigată e și ea o capcană. E necesar să știi să renunți la timp la ispităle ușoare. Rareori am întâlnit actori cu popularitate și totodată de valoare. Există pictori care creează tablouri doar pentru a vinde și există alții care n-au vândut nici un tablou toată viața lor, dar sunt mult mai interesanți.

□ **Vi s-a remarcat chiar de la început un anume tip de umor, deloc comun, sec și foarte percutant. Ce sau cine vi l-a inspirat?**

■ Am avut un profesor foarte bun, pe Octavian Cotescu. El a descoperit aplecarea despre care vorbiți dumneavoastră acum. De la el pleacă. Eu n-am putut niciodată – cu felul în care gândesc, în care arăt, în care vorbesc – să joc anumiți eroi din dramaturgia universală sau să-i joc într-un anumit fel, într-o anume viziune regizorală, pentru că aceștia ar fi devenit ilari. Orice aş face, nu pot să scap de această ironie care este conținută în ceea ce exprim eu. Îmi construiesc toate personajele nu din afect sau dintr-o trăire extraordinară, ci rațional, matematic.

□ **Ce rol joacă inspirația, „cel mai capricios dintre demoni”, în alcătuirea personajelor, dacă totul este supus unei ordini atât de precise?**

■ Inspirația ține de misterul teatrului. Dar lipsa de inspirație se poate escamota uneori.

□ **Tot prin luciditate?**

■ Printr-o soluție care ține tot de raționament. Există roluri în care, dacă încerci să faci prea mult, nu e bine. Dacă faci prea puțin, iar nu e bine. Am avut de-a face cu astfel de roluri. „Miza” era la colegi și partiturile noastre nu trebuiau să intre în disonanță. Accentele piesei nu trebuie distruse, chiar cu riscul de a mă vedea eu mai puțin. De aceea colegii mei s-au simțit confortabil când au jucat cu mine. Am trecut foarte ușor peste orgoliile inutile.

□ **Ce importanță are tinerețea, perioada de început, pentru un actor?**

■ Oh, da, tinerețea... Predau la A.T.F. de șapte-opt ani. Cred că școala românească de teatru este foarte bună, în pofida sărăciei, care bănuie de altfel în toată cultura. Metodele folosite în școală și experiența profesorilor ghidează studenții pe acel întortocheat și nesfârșit drum către sine. Nimeni nu garantează că viitorul actor va fi o vedetă, însă se încearcă îndepărtarea lui de capcanele neadevărului. În teatru, falsul se vede. Pentru a fi adevărat, un actor trebuie să aibă curajul de a se exprima pe sine. Această descoperire interioară este însă foarte dificilă. Studenții vin, de cele mai multe ori, pregătiți într-un fel anume, au prejudecăți, își maschează defectele, și atunci nu știi cum să le folosească mai târziu, eventual în avantajul lor. În ceea ce privește primul meu rol, îmi amintesc că în 1979 se deschisese Teatrul Foarte Mic, unde am jucat în **Copiii lui Kennedy**, piesă pusă în scenă de Dragoș Galgoșiu. În acest spectacol interpretam un soldat tarat după războiul din Vietnam, care se

destăinuia prin lungi monologuri. În urma acestui rol am fost și angajat la Teatrul Mic, pe care nu l-am părăsit de atunci. Am avut apoi colaborări cu toți regizorii care lucrau acolo: Cătălina Buzoianu – în **Niște țărani**, Ivona, **princesa Burgundiei**, **Maestrul și Margareta** –, cu Silviu Purcărete, cu Cristian Hadji-Culea, la **Mitică Popescu**. Sunt benefice întâlnirile cu regizori importanți atunci când intri în această meserie. Îi îndemn pe studenții mei să colaboreze cu regizorii din promoții apropiate pentru că vor trebui să creeze împreună spiritul acestei generații.

□ **Vă provoc să vă definiți răspunzând la o întrebare: ce înseamnă farmecul unui actor?**

■ Ei, cred că e o întrebare foarte bună pentru Florin Piersic... O definire a acestui termen e un lucru delicat. Cred că nu există actor care să nu aibă farmec. Nici măcar cei care joacă roluri de antipatici, de anti-eroi, personaje diabolice – fiecare trebuie să aibă șarmul lui. N-am întâlnit antipatici perfecți. Farmecul este un har și în această meserie nu poți trăi dacă nu-l ai.

□ **Ați spus că unii actori nu reușesc să se mărturisască nici în decursul unei întregi cariere...**

■ Da. Se ascund după tot felul de măști, folosesc clișee...

□ **...cu atât mai puțin s-ar putea dezvălui cu sinceritate în timpul unui interviu. Ce există totuși în penumbra actorului?**

■ Există tot felul de probleme, amărăciuni, tensiuni, o încordare zilnică și o risipire. Drumul către sine nu înseamnă să fii tot timpul același, să te cauți într-un punct fix, ci este o căutare în care urci treptat, cu surprindere, uneori deziluzionat, alteori cu o încântare copilărească. Toate studiile psihanalitice demonstrează că în om se află și măștile cele mai întunecate, înspăimântătoare, ipostaze necontrolabile, dar și măștile ingenue care dilată spațiul interior: dragostea, mirarea; toate trebuie descoperite, explorate și apărute de tentațiile facului. În fond, nimeni nu știe prea bine cine este cu adevărat. În penumbra actorului stau toate personajele pe care le-a jucat, singurătățile lui, lucrurile pe care nu le-a putut comunica, atmosfera unui spectacol, emoția pe care simte că o trezește uneori în public, așteptarea, speranța...

ADINA BARDAȘ

© Dinu Manolache, alături de Rodica Negrea, în Scaunele de Eugen Ionescu la Teatrul Mic (regia: Dragoș Galgoșiu)

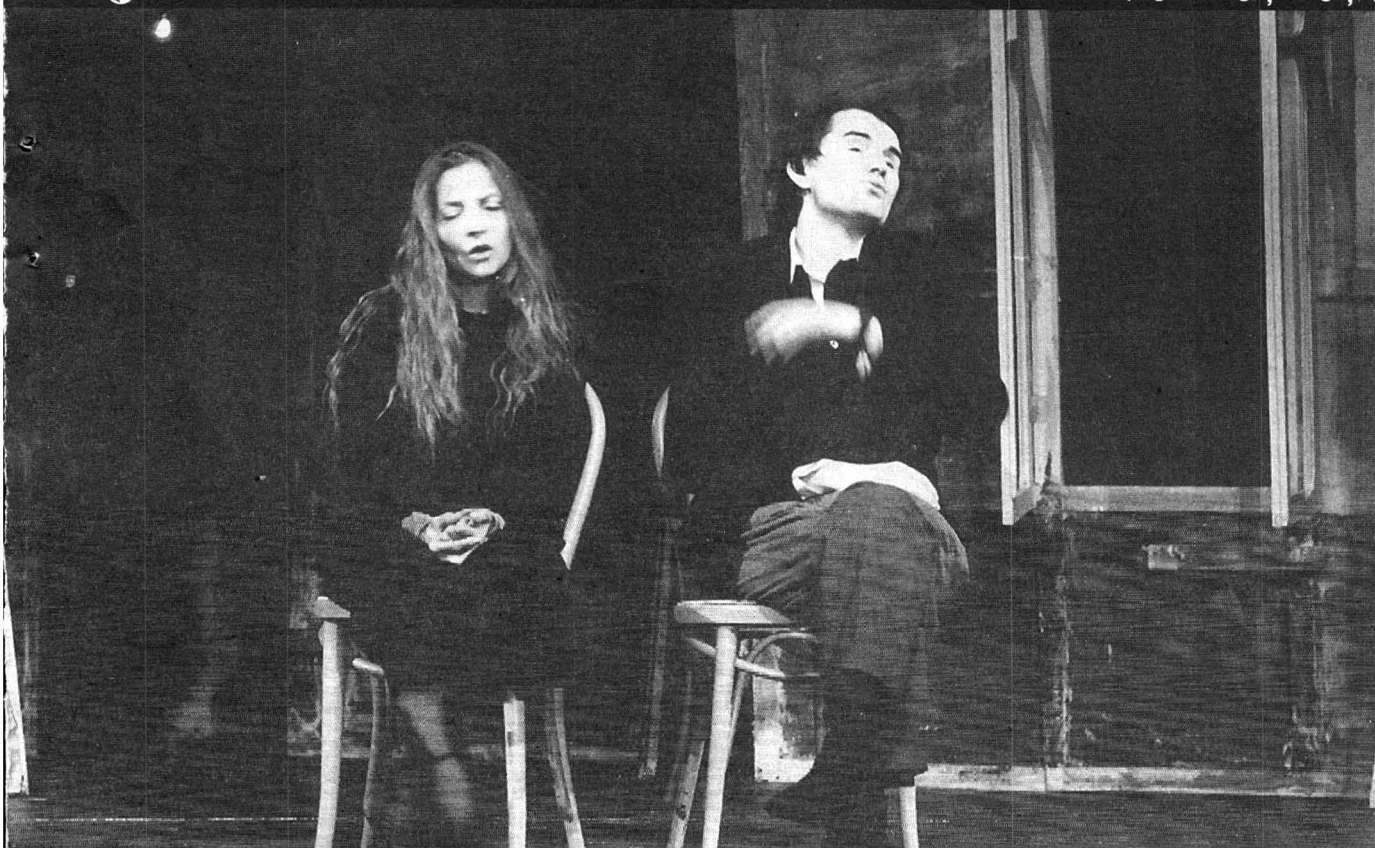

foto: Cătălin Anastase